

175 jarig bestaan

1835 - 2010

Toespraak gehouden door Anja Vink naar aanleiding van het 175 jarig bestaan van
Begraafplaats Buitenveldert

Welkom

Ik heet u van harte welkom op het 175 jarig jubileumfeest van Begraafplaats Buitenveldert.

Voor wie mij nog niet kent, mijn naam is Anja Vink en ik ben directeur van Begraafplaats Buitenveldert. Gedreven en met veel plezier ben ik in 2007 op de begraafplaats komen werken. Toen in mijn naaste omgeving bekend werd dat ik op een begraafplaats ging werken werd ik door veel mensen raar aangekeken en zij vroegen of ik niet iets leukers kon bedenken.

Nou, ik kan u verzekeren dat het leuk is en heel veel voldoening geeft. Het is hartverwarmend wanneer je merkt dat mensen op een goede manier afscheid van hun dierbare overledene kunnen nemen.

Mensen kijken op verschillende manieren naar begraafplaatsen. Aan de ene kant is het een bedrijf, zijn er medewerkers in dienst en moet er een gezonde exploitatie worden gedraaid.

Aan de andere kant verwachten mensen warmte, aandacht, een luisterend oor, een verzorgd graf en een plek om te rouwen. Ik vind het belangrijk om daarin de juiste balans te vinden.

Deze begraafplaats bestaat al 175 jaar en ik begin daarom met een stukje geschiedenis.

1. Geschiedenis:

Graf 272-B 1^e klasse, vak A

begin 1900

2010

Ieder mens maakt geschiedenis en laat deze achter. Voor circa 25.000 mensen is Begraafplaats Buitenveldert de laatste rustplaats. Eigenlijk is Begraafplaats Buitenveldert 1 grote verzamelplaats vol met persoonlijke geschiedenissen en dan

heb ik het nog niet over de geschiedenis van het bestuur, van de medewerkers, bezoekers en vrijwilligers. Als ik er over nadenk is dat heel bijzonder.

175 Jaar geschiedenis met ieder zijn eigen verhaal.

Ik geef u een voorbeeld van een geschiedenis van iemand die bij ons begraven is:

Het is het verhaal van Annick van Hardeveld.

Annick van Hardeveld was verzetsstrijdster tijdens de tweede wereldoorlog en is op de vooravond van de bevrijding op 4 mei 1945 op 21-jarige leeftijd gefusilleerd. Annick was koerierster van de Binnenlandse Strijdkrachten. Zo gaf zij boodschappen door aan leden van de verzetsgroep. Ook vervoerde ze voedselbonnen, wapens, valse papieren en soms zelfs onderduikers. Op die avond van 4 mei 1945 verlaat zij op de fiets haar ouderlijk huis om haar laatste opdracht uit te voeren. Ze was uitzinnig van blijdschap door de berichten op de Britse radio over een op handen zijnde Duitse capitulatie. Het was Annicks opdracht om de leden van verzetsgroep MAX III die zich in Amsterdam-Noord bevonden, naar het Vossius Gymnasium te sturen. In de loop van de avond kwamen alle leden van die verzetsgroep aan, behalve die uit Amsterdam-Noord. In de ochtend van 5 mei 1945 bereikte haar familie het bericht dat Annick van Hardeveld was doodgeschoten door de Grüne

Polizei. Compleet overrompeld ontvingen haar ouders en broer het nieuws, zij hadden al die tijd niet geweten dat ze actief in het verzet was geweest. Hiervoor ontving zij in 1981 postuum het verzetshedenkingskruis.

Graf 287, 1^e klasse, vak B Annick Hardeveld en J.M. Hardeveld

detail

Jaarlijks herdenken fietskoeriers deze dappere vrouw middels een straatrace. Tijdens deze route wordt ook Begraafplaats Buitenveldert aangedaan waar Annick van Hardeveld ligt en waar zij wordt herdacht.

Bij Annick ligt ook haar vader begraven. Johannes Martinus van Hardeveld. Hij was o.a. architect van de Amsterdamse School.

Een aantal kenmerken van de Amsterdamse School, zoals deze ook in de St. Augustinuskerk zijn terug te vinden, zijn ook te vinden in monumenten op onze begraafplaats.

Het verhaal van Annick en haar vader zijn maar 2 geschiedenissen van de vele duizenden mensen die hier zijn begraven.

Kenmerkend voor onze begraafplaats zijn de vele verwijzingen naar het Rooms-katholieke geloof. Een funerair adviseur, iemand die deskundig is op het gebied van historische waarden op begraafplaatsen en kerkhoven, heeft mij verteld dat Begraafplaats Buitenveldert een zeer speciale Katholieke begraafplaats is. Er zijn in Nederland namelijk niet veel begraafplaatsen die in hun uitingen nog zo specifiek katholiek zijn. Wanneer u over de begraafplaats loopt ziet u dat dan ook direct. Er zijn hoge kruisen en stenen met afbeeldingen van Christus.

Een mooi voorbeeld van de Christelijke symboliek is te vinden in vak A: de pelikaan die in tijden van nood haar jongen voedt met eigen bloed, als symbool van Christus die zich voor de mensen opofferde.

Wij zullen er alles aan doen om dit monument te behouden, want deze heeft historische waarde voor onze begraafplaats. Wanneer wij toestaan dat oude karakteristieke monumenten verdwijnen, dan vergaat het bijzondere karakter van begraafplaats Buitenveldert. Dat kan niet de bedoeling zijn.

Hoe is de begraafplaats zoals hij nu is tot stand gekomen....

175 jaar

Op 14 juni 1835 wordt hier achter aan de Amstelveenseweg een nieuw kerkgebouw van de Sint Augustinus parochie ingewijd. Achter de toenmalige kerk wordt in dat jaar ook Begraafplaats Buitenveldert in gebruik genomen.

In het begin leek de begraafplaats bij lange na niet op wat het nu is: een mooie, stijlvolle begraafplaats met grote, indrukwekkende bomen, en, zoals u al aan de foto's heeft kunnen zien, vele, evenzo indrukwekkende beelden en grafmonumenten.

Graf 199,1^e klasse, vak A

1912

2010

In het eerste jaar in 1835, was de begraafplaats niet veel meer dan een kale vlakte, met hier en daar wat dunne boompjes.

Aan de hand van een aantal cijfers en jaartallen, wil ik u een indruk geven van de ontwikkelingen die de begraafplaats in die 175 jaar heeft doorgemaakt. Het aantal begrafenissen in 1835 was “maar” 14. In het tweede jaar, in 1836, werd dat aantal bijna verviervoudigd en liep op tot 55 begravingen. De grootste piek, en tevens een dieptepunt voor de Nederlandse bevolking, betrof de gevallen tijdens de Tweede Wereldoorlog. Het aantal begrafenissen, waaronder die van Annick van Hardeveld, was in 1945: 1324.

Buiten deze extremen om, waren in het verleden aantallen van 700 begrafenissen per jaar normaal. Door allerlei ontwikkelingen van de laatste tijd, waaronder de populariteit van cremieren, zien wij dat het aantal begrafenissen terugloopt naar een gemiddelde van 300 per jaar.

Omdat de parochie van de st. Augustinus letterlijk uit zijn voegen groeit wordt er op 8 mei 1935 de huidige st. Augustinuskerk op de hoek van de Amstelveenseweg en de Kalfjeslaan in gebruik genomen. Het is dezelfde kerk waar de vader van Annick het ontwerp voor heeft gemaakt. Een tijd lang deed het oude kerkje dienst als kerkhofkapel. Uiteindelijk wordt in 1994 het prachtige oude, maar zeer vervallen kerkje op de begraafplaats afgebroken. Hierdoor kwam er grond beschikbaar en werd de indeling van de begraafplaats aangepast, waarbij een aantal graven en het beeld van de Verrijzenis

werden verplaatst naar hun huidige locatie. Voor het nieuwe gedeelte is Landschaps architect Couperus verantwoordelijk geweest voor het ontwerp.

Een andere belangrijke plek op de begraafplaats is het kindertof waar in 2003 ter nagedachtenis voor de niet gedoopte kinderen die hier begraven zijn, een gedenkplaats met monument is opgericht.

Linkersteen

Noch woord, noch beeld
kan uitdrukken
wat een leegte dit achterlaat

Rechtersteen

Ook uit ongewijde aarde
heeft God kinderen opgevangen
en luistert naar oudertranen

Door de enorme inzet van de heer Broersma is het gebouw waar u nu in staat in maart 1994 in gebruik genomen. Voor de kapel is een klassieke vorm gekozen van een eenvoudige Basilica.

De symboliek in de kapel is gericht op de Paaswake. De gedachte is dat juist op een begraafplaats wij worden geconfronteerd met de dood. Dan is er de hoop en het geloof in de verrijzenis.

De heren Broersma, Sprengers en van Tooren, die helaas niet meer in ons midden is, hebben zich anderhalf jaar lang ingezet om ervoor te zorgen dat dit gebouw ontstond. Dat getuigt van een enorm doorzettingsvermogen. Het is gelukt om een mooi en degelijk gebouw neer te zetten. Wij zijn daar erg dankbaar voor.

Feestmaand:

Er is dus heel wat gebeurd in de afgelopen 175 jaar en dit was voor ons aanleiding tot een gepast feest. Maar hoe geef je daar nu vorm en inhoud aan. Wat kan en wat niet. De invulling van de vorm en inhoud heeft Mirjam Wiersma (medewerkster van Begraafplaats Buitenveldert) op haar unieke en goede wijze op zich genomen en georganiseerd.

We kwamen tot de volgende uitgangspunten:

- We wilden mensen laten kennismaken met begraafplaats Buitenveldert;
- We wilden de drempel verlagen;
- We wilden informatie verstrekken;
- Mensen betrokken laten zijn;
- Mensen een warm gevoel meegeven;
- Mensen de schoonheid van onze begraafplaats laten zien;
- We wilden een ontmoetingsplaats zijn.

Om het 175-jarig bestaan van begraafplaats Buitenveldert te vieren, is er hier een maand lang uitgebreid aandacht aan besteed. Zo hebben wij vier extra bijeenkomsten georganiseerd waarin steeds een ander thema werd behandeld, wat betrekking op de begraafplaats en het Katholieke geloof heeft.

- De mogelijkheden op begraafplaats Buitenveldert
- Dood en religie
- Jongeren en rouw
- Geschiedenis van Katholieke gebruiken op begraafplaatsen
-

Een ander groot succes in deze feestmaand was de viering van Allerzielen.

De opening van de feestmaand vond gelijktijdig plaats met de prachtige dienst voor Allerzielen op 31 oktober welke door Ambro Bakker werd geleid.

Wat bijzonder was op de dag van Allerzielen zelf, was de vuurcirkel met het koor wat op verzoek de namen van overledenen zong. Dit werd door de bezoekers als heel speciaal ervaren. Zo was er een oudere man die ontroerd was door het feit dat mensen de naam van zijn vrouw, voor het eerst sinds ze was overleden, met zoveel liefde hadden gezongen.

Verder was er ook nog een bijzondere kinderdag georganiseerd, waarbij de kinderen met veel plezier aan een speurtocht deelnamen, blij waren met het presentje wat ze kregen voor het goed invullen van de vragen en genoten van de koekjes en limonade. Tevens konden zij genieten van een bijzondere theatervoorstelling waarbij zij leerden dat wanneer je iets zoekt je het dan juist niet kunt vinden, maar als je stopt met zoeken dan vind je het.

Toekomst

Zoals ik al eerder vertelde is er veel aandacht besteed aan het ontstaan van dit huidige gebouw. Toch blijkt dat in 18 jaar heel veel kan veranderen.

Van het idee dat er nog steeds op een begrafenis alleen een kopje koffie en een plakje cake wordt geserveerd is in de praktijk niet veel meer over. Waar vroeger de uitvaartondernemers alles regelden en de familie een aantal keuzes voorgeschoteld kreeg, kiezen veel mensen tegenwoordig voor een persoonlijkere uitvaart. Er wordt dus wel degelijk nagedacht over de begrafenis.

Het omgaan met afscheid nemen, sterven en dood is in onze samenleving drastisch aan het veranderen. Je ziet steeds vaker dat mensen actief betrokken willen zijn bij de manier waarop zij afscheid nemen van hun dierbare overledene. Hoe vullen we de laatste dagen in? Op welke muziek kunnen we onze gevoelens van verdriet verwerken? Hoe geeft men vorm aan een uitvaart tussen kerk en niets? Persoonlijke belangstelling voor de overledene wordt steeds belangrijker.

Rituelen, waaronder Katholieke rituelen begeleiden de mens bij het komen en het gaan. Het versterkt het gevoel van saamhorigheid, helpt om met de hogere werkelijkheid om te gaan en geeft houvast.

Deze ontwikkelingen leiden ertoe dat de wensen van mensen die op begraafplaats Buitenveldert begraven willen worden veranderen.

Het bestuur heeft de keuze gemaakt om hier op in te spelen.

Dat betekent dat er een aantal wijzigingen zullen plaatsvinden waardoor wij een optimalere dienstverlening willen en kunnen bieden:

Daarom gaat de buitendienst verhuizen naar een nieuw gebouw bij de oude ingang aan de Amstelveenseweg.

De nieuwe receptie en het kantoor komen in plaats van de huidige ruimte van de buitendienst. Tevens komt er een café, waar bezoekers, belangstellenden en rouwenden desgewenst iets kunnen nuttigen. Het krijgt een sociale functie waar mensen elkaar kunnen ontmoeten, rustig iets lezen uit de boeken die te koop zijn of iets voor het graf willen kopen zoals een boekje of een kaars. Er zal ook een buitenterras komen voor de mooie dagen.

De huidige condoleanceruimte waar we nu staan zal vergroot worden en de keuken ervan wordt verbouwd.

Het huidige kantoorgedeelte zal worden verbouwd tot twee 24 uurkamers. Hier worden overledenen opgebaard die dan 24 uur per dag bezocht kunnen worden door de naaste familie. Met deze service zijn wij de eerste in Amsterdam.

U krijgt straks alle gelegenheid om de impressie van de verbouwing te bekijken. Architect Jules Zwijssen zal eventuele vragen hierover graag beantwoorden. Daarnaast is er ook de foto-expositie van begraafplaats Buitenveldert waarmee we deze feestmaand afsluiten.

Dat deze feestmaand een groot succes is geworden, blijkt uit de ruim 1500 bezoekers die we hebben mogen verwelkomen. Het blijkt ook uit de vele leuke en ontroerende berichtjes die bij ons zijn binnengekomen en waarin mensen hun waardering uitspraken over de organisatie en dat zij ontroerd waren door wat zij hebben gezien.

Verscheidene mensen hebben dit succes mogelijk gemaakt en hen wil ik bedanken voor hun betrokkenheid en inzet. Uiteraard is het onmogelijk om iedereen persoonlijk te bedanken, maar een aantal mensen wil ik in het bijzonder noemen:

- alle 44 vrijwilligers met allemaal hun eigen specialisme en in het bijzonder: Trees, Naomie, Ruud, Bernard, en Ferry.
- Lies en Ans de supervrouwen van de keuken.
- De drijvende kracht achter de viering van het 175 jarig bestaan: Mirjam Wiersma medewerkster, coördinator van de vrijwilligers en organisator van de verschillende activiteiten.
- Paul Hienkens, hoofd buitendienst, die leiding geeft aan de medewerkers op het hof en samen met Erwin, Eduard, Mario en Mirjam er zorg voor draagt dat de begraafplaats een oase van groen is.
- Karin en Cristien, de supervrouwen van de administratie
- De heren Broersma, van Tooren en Kalis die verantwoordelijk zijn voor de basis van deze begraafplaats van waaruit ik verder ga werken samen met de mensen die het allemaal mogelijk maken.
- Pastoor Klawer voor zijn inzet voor de kerk en de vele begrafenissen die hij heeft begeleid.
- Ambro Bakker als voorzitter van het bestuur, deken van Amsterdam en als pastoor verbonden aan de St. Augustinus kerk, voor zijn inzet en verantwoordelijkheid in een tijd waar veel verandert.
- Ralph Ferouge die sinds kort deel uit maakt van het bestuur en de overige bestuursleden die heel nauw betrokken zijn bij de realisering van de verbouwing.
 - Rob Bovenlander
 - Jaques Hylkema
 - Heleen Horsten en
 - Ton Vonk

Ik dank u hartelijk voor uw geduld. 175 jaar is echt lang. Met dit verhaal heb ik getracht u een kijkje in het verleden en de toekomst te geven.

Anja Vink

November 2010